

ZVONČEK

Štev.
6.

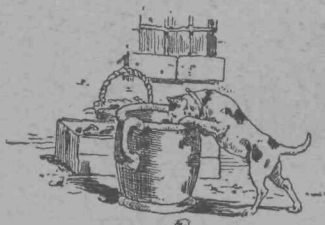
Leto
VI.

LIST S PODOBA
MI ZA SLOVEN
SKO MLADINO

VSEBINA:

1. Božji oblak. <i>Cvetko Slavin</i> . Pesem	121
2. Naša ovčka. <i>Borisov</i> . Povest	122
3. Vrnitev pomladi. <i>Branko Brankovič</i> . Pesem	124
4. Za žogo — po nosku. <i>E. Gangl</i> . Povest z dvema podobama	125
5. Kako ljubim svoj rojstni kraj. <i>Fr. Rojec</i> . Opis	127
6. Po ravnici lovec hodi. <i>Petruška</i> . Pesem	128
7. Kako sem potoval v Rusijo. <i>Ferd. L. Tuma</i> . Poučni spis	129
8. Kako dobimo dež. Podoba	132
9. Prvi poljub. <i>S. G. Hrastničan</i> . Gledališki prizor	134
10. Na divjega petelina. <i>Andrej Rapè</i> . Povest s podobo	137
11. Iz ruskih knjig. <i>Fran Voglar</i> . Povesti in bajke	140
12. Pouk in zabava.	
Mladi risar. <i>A. Sič</i> . — Kako dobimo dež. — Prava barva zlata. — Dolgo krajevno ime. — Žalostna beseda. — Japonski obed. — 127 raznih jezikov. — Pametnice. <i>A. K. Sežun</i> . — Japonska mačka. — Volk in pes. <i>Ivo Trošt</i> . — Zemljepisna naloga. <i>Marija G.</i> — Rešitev	142

Listnica uredništva.

C. A. K. Kar ste nam poslali doslej, nam ne ugaja in še ni zrelo za tisk. Pošljite nam kaj boljšega, potem priobčimo z veseljem. Zdravi! — Na stvari, ki nam jih pošiljajo začetniki brez svojega pravega imena, se ne oziramo.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrto leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. rženega cveta 1905.

Leto VI.

Božji oblak.

(Pravljica.)

Z lučco deklica stopi na prag,
da bi videla božji oblak:

Božji oblak, ki pelje v nebo
dušice naše nad črno zemljó.

Deklica gleda in se smehlja,
zvezde žarijo sredi neba.

In nad zeleno plava goró
božji oblak črez širno nebo.

„Božji oblak, oj, radost s teboj!
Kakšno pač dušico voziš nocoj?

Da bi se nagnil k meni ti zdaj
in bi popeljal s sabo me v raj! . . .“

Čuj, kaj tam v grmu tiho šumi?
Skrivno se plazi, iskré se oči . . .

Čuje oblak jo božji samó,
pa se k nji nagne na črno zemljó . . .

Mamica bleda stopi na prag
in povprašuje nočni mrak:

„Nočni mrak, ti veš mi za vse —
kje je zdaj Minica, moje srce?

V duši sem čula prošeči njen glas,
pa sem iskat jo v nočni šla čas.

Ali klicala sem jo zaman
v črnem tam gozdu, sredi poljan.

Žalostna vračam zdaj se na prag —
vsmili se Minice, nočni mrak!“

Tiho leži in čaka, kedaj
dvigne oblak se božji z njo v raj.

1.

Deklica gleda v sinje nebo,
sladko smehlja se jí modro oko.

Modro oko vidi samo nebo,
kaj mu je zemlja s to črno temò!

Kaj mu je noč, ki krije poljé,
kaj so gozdovi, ki mirni krog spe!

Čuj, kaj tam v grmu tiho šumi?
Skrivno se plazi, iskré se oči . . .

Plane volk divji izza mejé,
deklico nese črez daljno poljé.

Deklica v roki lučco drži:
„Mamica, mamica, kje ste vi?“

Ali kdo čul bi jo sredi noči,
ko vse spi in le zvezda gori?

2.

Tiho molči mrak nočni samó
in ji razgrne črno temò.

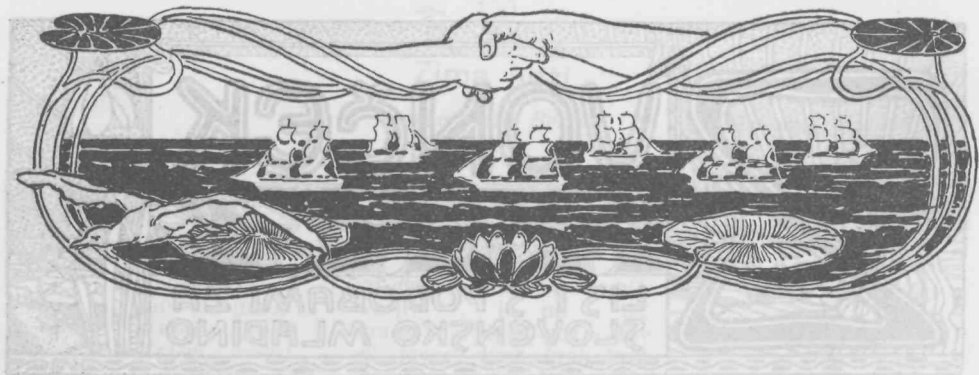
V dalji pokaže jí širno ravan,
lučco pokaže jí sredi poljan.

Lučca plamti kot zvezde smehlaj,
kadar ozre v nebeški se raj.

In nad lučco trepeče, drhti,
božji oblak se nad lučco zlati.

In na oblaku zaprtih oči
Minica-angelček tiho leži.

Cvetko Slavin.

Naša ovčka.

Spisal *Borisov.*

Ej, kako smo ljubili to ljubko živalco! Ne morem vam tega dopovedati! Zjutraj smo jo hodili na vse zgodaj gledat v stajo in zvečer, preden smo legli spat, smo vselej posvetili, če že spi naša ovčka.

Pa je bila tudi živalca taka, da se je na prvi hip morala priljubiti vsakemu človeku. Čisto bele barve je bila — kot sneg, samo na čelcu je imela črno liso, kar ji je posebno pristojalo. Vedno je bila vesela in to svoje veselje je izražala na posebne

načine . . .

Če se je ustavil kak samosrajčnik pred njo in se začel kisto držati, ker ga je lizala po rokah, je dobila ovčka vselej toliko poguma, da je nekolikokrat prav pred njim poskočila. In če je mladi junak začel kričati in teči, tedaj je bil ogenj v strehi . . . Ovčka jo je ubrala za njim in ga začela oponašati: „Me-khe-khe!“

Iz same porednosti se je časih v koga zaletela in ga prevrnila, da se je mladi junak komaj pobral. Seveda je delala ovčka to iz nagajivosti, in nihče ji ni kaj takega zameril. Še oni, ki so časih že ležali pred njo na tleh, so jo imeli radi. Zakaj več zabave si ne morete misliti, kot jo je uprizorila časih ta žival . . .

Tisto leto, ko smo kupili v mestu ovčko, je na koncu naše hiše prvič obrodila mlada hruška. Spomladi je bilo drevesce vse v cvetju, in upali smo, da bo tudi sadu precej, dasiravno je bilo deblo še šibko in veje mladoletne. Čim bolj se je bližalo poletje, tem večje je prihajalo naše začudenje. Hruška je bila nenavadno polna, in sad je bil tako debel, da še nismo videli takega. Prav vsi ljudje so se čudili in izpraševali so našega dedka, kje je dobil tak cepič; samo spomniti se ni mogel več, kdo ga mu je že dal. A kako bi se tudi spominjal, ko jih je imel časih vse polno in ni vedel, kam z njimi . . .

Hruška je bila torej neke posebne vrste, in to je bilo dovolj. Ded je večkrat stopal okrog nje in rad se je pobahal, če so ga mimogredoči kaj izpraševali. „Hm, stara kost tudi ni odveč! Časih pa že še kakšno zadene,“ je odgovoril navadno, če je pogovor nanesel na hruško.

Razumljivo je, da so lepe hruške deci prav posebno dišale. V začetku poletja so že začele zoreti in tedaj so bile vedno v nevarnosti . . .

Okornov Jakec, ki je prvo leto hodil v šolo, se jih kar ni mogel navedati. Kadar je šel po cesti mimo naše hiše, je neprestano gledal v hruško, in gotovo so mu rojile po glavi čudne misli . . .

Nekega popoldne smo sedeli z dedkom pri ulnjaku, ki je stal na drugem koncu hiše kot hruška. Kar zaslišimo na oni strani, kjer je stala hruška, glasno vpitje in tožec jok. Radovedni hitimo gledat, kaj je.

Vsi smo se začeli smejati, ko zagledamo pod hruško Okornovega Jakca. Okrog njega je skakala ovčka in se zaletavala vanj, da je zdaj odletel v hruško, zdaj v zid . . . Jakec joka in hoče bežati, a ovčka mu zastavi pot ter se z glavo tako močno zapodi v mladega junaka, da se zvrne po tleh . . . Potem skoči poredna živalca črezenj in teče, glasno meketaje, malo v stran, da bi se pripravila na nov napad . . .

Ko je Jakec padel po tleh, se mu zvalita iz žepa dve prav debeli hruški . . . Takoj smo vsi vedeli, kaj je bilo. Jakec je trgal hruške, ovčka ga je opazila, in ko je hotel zbežati, je mislila, da beži pred njo — in hajdi za njim! Ni ga pustila naprej, dokler nismo prišli mi in je prijeli. Naredila mu seveda nedolžna živalca ni ničesar, le nagajala mu je in ker je bila vsaj tako močna kot on, se je hotela malo poizkusiti z njim. A siromak se ni utegnil rvati z ovčko, ker jo je hotel popihati na skrivnem . . .

Sedaj pa je prišel dedku v roke. „He, Jakec, kaj pa imaš v žepu, da tako diši ovčki? Gotovo cukrčke, pokaži, pokaži!“

Deček naredi silno kisel obraz. Dedek pa mu vzame iz žepov hruške, ki jih je natrgal.

„Jakec, pa si res tako lačen, da hočeš jesti to zeleno stvar? Zakaj nisi povedal, da trpiš lakoto, dal bi ti bil kruha.“

Jakca je bilo sram in gledal je v tla. Ni si upal pogledati deda.

„Veš kaj, fant? Narediva tako: To-le zelenjad vrzi takoj daleč kam v travo; kadar bodo pa hruške zrele, takrat pa le pridi! Prihranil bom nekaj najlepših zate, da ti ne bo žal za temi zelenimi, ki si jih hotel vzeti svojevoljno . . . Vidiš, še ovčka je vedela, da ni vse v redu, pa bi ti ne vedel? Saj si priden drugače, samo oči imaš malo prehude, oči so lačne, za želodec skrbi že mati . . . Zdaj pa le pojdi in zahvali ovčko, da boš dobil zrelih hrušk . . .“

Deček je pometal nezrelo sadje po travi in sramovaje se je stekel proti domu. Ovčka je nekaj časa letela za njim in meketala kot bi se mu posmehovala.

Taka je bila naša ovčka. Še človeka je spoznala, ki ni bil pošten pri delu, in ga izplačala. Jakec si jo je dobro zapomnil in hvaležen ji je bil.

Zaradi njene premetenosti so kmalu poznali našo živalco naokrog. Zvedel je o nji tudi naš striček iz mesta. Ko je nekoč o počitnicah prišel z otroki k nam, je žival vsem tako ugajala, da so jo hoteli na vsak način dobiti od nas.

Vsi smo imeli strica radi, toda ovčko smo mu dali jako težko. Odreči pa mu je skoro nismo mogli, ker smo bili vedno najboljši prijatelji, in nam je stric obljubil, da jo priženejo vselej otroci s seboj, kadar nas pridejo obiskat.

Tako je odšla ovčka od nas. Tolažili smo se samo s tem, da se ji bo pri stričevih gotovo še boljše godilo kot pri nas na kmetih, saj v mestu imajo vsega dovolj, in ovčka bo gotovo jedla, kar se ji bo ljubilo, in radi jo bodo imeli kot pri nas. To nas je tolažilo.

Žalostno je ubožica zameketala, ko so jo zvečer odvedli v mesto. Naš Tonček — prvo leto nosi hlače — pa je začel jokati . . .

„Oh, mama,“ je rekel, „skolo gotovo je ne bom nikdal vec videl.“ In ulile so se mu še obilnejše solze. Komaj smo ga potolažili, obetajoč mu, da pridejo v nedeljo spet stričevi k nam in priženejo tudi ovčko s seboj.

In to se je tudi zgodilo. Hej, kako nam je letela žival naproti, ko nas je ugledala! Skakala je okrog nas in meketala kot bi nam hotela dopovedati, kaj je vse v mestu videla in doživela in kako nas je želela zopet enkrat videti.

Skoro vsako nedeljo pridejo stričevi k nam in z njimi prihaja še vedno ovčka, naše največje veselje. Vedno je še taka kot je bila pri nas: vesela, zabavna in šaljiva, da nikdar takega! Saj je pa tudi lahko! V mestu se ji menda godi najbolje. Dobi vedno solate in druge zelenjave, ki je ne porabijo v kuhinji, otroci pa jo pasejo na vrtu za hišo in ženejo jo tudi iz mesta na travnike. Prav privoščimo to dragi živalci, saj jo imamo vedno rajši zaradi njene ljubeznivosti . . .

Časih v nedeljo vidi ovčko tudi še Okornov Jakec. Kar za kakšen ogel smukne fant! Ne vemo, ali ga je sram ali se boji . . . Nekaj bo že, kar tako ne beži pred njo . . . E, greh vedno malo zbode, četudi se po pokori spomnimo nanj . . . Tako je tudi pri Jakcu.

Hruške pa zoré prav lepo. In dedek pravi, da jih bo Jakec dobil veliko in prav lepih, da bo pomnil, kako ga je ovčka učila nevedé potrpežljivosti in poštenosti . . .

Vrnitev pomladi.

*K nam prišla je mlada deva,
ljubka Vesna zlatolasa,
v halji rožni, dragoceni,
s kito cvetja okrog pasa.*

*Z ljubo Vesno, aj, je prišlo
zaželeno prerojenje,
in povsod se prebudilo
preveselo je življenje.*

*In prišle so z mlado Vesno
v kraje naše pevke ptice;
gnezditi pod hišnim krovom
so začele lastovice.*

*Radostna zveni zdaj pesem
tja po dolu in po bregu,
saj posmrtnice otroci
pojejo veseli snegu.*

Branko Brankovič.

Za žoga — po nosku.

Spisal E. Gangl.

Ljubica in Zdravka sta se takoj sprijaznili z vsako igračo, ki sta jo dobili v dar. Morda pa jima je bila žoga najljubša.

Žoga!

Kje pa je tudi človek, ki bi je ne bil vesel? Vrzi žoga, kamorkoli hočeš, povsod ti poskoči in zapleše tako veselo kakor bi bila polna mladega, zdravega življenja. Vrzi jo ob steno — sama ti skoči nazaj; če paziš, ti pride kar naravnost v roke, kakor bi ne bilo nikjer na svetu lepše in boljše. Vrzi jo ob tla — žoga se požene kvišku kakor bi se ji hotelo visoko gor k zlatemu solncu. Vrzi jo v zrak — sama se ti spusti v nastavljene roke kakor bi ji bilo dolgočasno brez tebe. In kako je šele lepo, če skače žoga iz rok v roke, Ljubici iz rok in Zdravki v roke.

O, kako dobro sta vedeli sestrici za to živo poskakovanje! Ljubica je zagnala žoga, ki se je spustila v lepem, hitrem loku Zdravki v roke. Vedno bolj se je odmikala druga od druge, zmeraj večji je prihajal lok, a žoga se ni ustrašila vedno daljšega pota, nego vselej je priplesala v varne roke tisti, ki je pazila, da jo ujame.

In pazila je vsaka! Zakaj če bi ne pazila Zdravka, bi se ji smejala Ljubica, ko bi ne ujela žoge, ki bi se potočila kdove kam daleč v deveto deželo, in če bi ne pazila Ljubica, bi se ji smejala Zdravka tem presrčneje, ker je bila od nje za glavo manjša in za nekaj let mlajša ter je zatorej lovila žoga še težje.

Najrajši sta se žogali tam na travniku, ki je bil nekoliko nagnjen proti potoku, šumljajočemu mimo njega. Lepo je bilo tamkaj: vse zeleno kroginkrog. A žoga iz rok v roke. Ljubica in Zdravka pa sta se smejala, da je pozabila žoga na vedno premetanje in da ni čutila nobenih bolečin.

„Pojdiva se žogat,“ pravi zopet nekoč mlajša starejši.

„Pojdiva!“

In šli sta.

Z Zdravko pa je šla zla misel: „Danes napravim tako, da je ne prestreže Ljubica.“

Nabrala je poln meh smeha, da ga iztrese sestrici pod nos, ko ji švigne žoga preko glave po travniku in se zatoči po obronku tja dol v hladne valove — Ljubica pa za njo, morda celo do potočka, da si na posled zmoči še krilce.

A Zdravki ni šlo kakor je mislila. Sestra je pazila, in žoga ni mogla nikoli drugam nego samo v njene roke.

„Kako jo naj vržem, da je ne ujame?“ je mislila Zdravka.

Mislila je in mislila, a žoga ni hotela drugam nego v Ljubičine roke. Stali sta že daleč narazen, morda petnajst korakov.

Zdravka vrže, Ljubica prestreže.

In sedaj vrže Ljubica.

Zdravko je jezilo, da ni tudi sedaj izgrešila sestra žoge, vrhutega pa ji je prišla čudna misel. Ko je že letela žoga proti nji, se ji zbudi misel in ji pravi: „Kaj bi bilo sedaj-le, če bi dobila žoga peruti? Ali meniš, da bi res priletela v tvoje roke? Ali ne bi rajša poletela kam dlje, nego sežejo tvoje oči, kam daleč tam preko gore v tuje in neznane dežele?“

Zdravka še ni popolnoma izmislila te misli, že začuje z one strani velik, glasan smeh.

„Kje imaš žogo, Zdravka?“

Zdravka se zdrami in se ozre. Vsa plašna si pogleda v roke, a ko vidi, da ni žoge v njih, se ji zazdi, da je najbrže daleč kje za njenim hrbtom. Morda je celo dobila peruti in že leti tam preko gore v tuje in neznane dežele.

Zdravki se obrnejo pogledi proti potoku, in objokane njene oči zagledajo žogo, kako neznansko hitro beži proti potoku kakor da je žejna in bi se rada napila. Zdravka iztegne ročico — a bila je desetkrat prekratka,

Zdravka napravi korak, a bil je enajstkrat premajhen. Kaj sedaj? Za njo — za žogo!

Za žogo — seveda, to je edina rešitev, da ne utone in ne umrje. A Zdravki se čudno zapletejo noge. Morda zato, da pride hitreje do žoge, pade in zdrči po nosku navzdol. A sedaj preide Ljubici smeh. Ali naj gre tudi Zdravka tja, kamor žoga? Brž steče Ljubica k sestri in jo k sreči ujame za levo peto.

Nobena ni več mislila na žogo. V skrbeh je bil jima sedaj Zdravkin okrvavljeni nosek, ki se je zaman napravil na pot za nagajivo žogo.

Kako ljubim svoj rojstni kraj.

Spisal *Fr. Rojec.*

Do štirinajstega leta sem bil doma v svojem rojstnem kraju. V tem času nisem bil izven domače vasi nikjer dlje kakor v nekaterih po poldrugo uro in po dve uri hodá oddaljenih večjih župnijskih vaseh v okolici. Tja sem hodil k maši ob nedeljah in praznikih, ko nekoč ni bilo dve leti duhovnika v domači vasi; v mlin, na pošto in nekolikokrat z očetom tudi v semenj. Sicer sem ob takih prilikah videl in slišal marsikaj novega in zanimivega, o čimer bi se mi prej doma v gorski vasici še sanjati ne moglo, ali vendar se mi je zdelo, da je doma še vedno vse lepše in prijetnejše.

Prišla je štirinajsta jesen v mojem življenju, jesen s tihimi, dobrodejno-toplimi in sladkotožnimi dnevi, kakršni so mi še dandanes tako jako ljubi. Takrat se je po vasi raznesla novica, da pošlje imoviti vaški kmet Ozimek, ki je bil prvi cerkveni ključar in moj krstni boter, svojega, od mene za kako leto mlajšega sina Franceta v šolo v Ljubljano. Boter Ozimek pa je začel potem nagovarjati tudi mojega očeta, da bi še ta dal mene v šolo v Ljubljano, da bi se tako dva iz ene vasi skupaj učila.

Moj oče se je vdal nasvetu mojega botra, in nekega lepega popoldneva, ko smo na njivi pod vasjo kopali krompir, sem zvedel od matere in starejše sestre, kaka sreča in slavna bodočnost me še čaka, ako bom hotel biti priden in pameten.

Ostaval sem svojo ljubljeno rojstno vas in od tistega časa sem jo ljubil še iskrenejše, čeprav sem učakal v nji več neprijetnih in bridkih kakor srečnih in veselih dni. Globoko v srce so se mi vtisnile vse slike in vsi

doživljaji iz domačega kraja, in nosil jih bom v srcu z največjim spoštovanjem do konca svojega življenja. Že kot dijak sem večkrat poizkušal v pesemcah proslaviti svoj rojstni kraj in ob vsaki priliki sem se rad napotil tudi iz daljnih krajev domov, da sem si ondi zopet pomladil svoje spomine na domači kraj, na domače življenje.

Ker me že izza otroških let sem jako veseli risanje in slikarstvo, sem si v teku let z marljivimi in vztrajnimi vajami pridobil dokaj izurjenosti in zmožnosti v tej stroki. Narisal sem si svojo rojstno vas večkrat in od več strani in eno tako sliko sem dal v okvir ter jo obesil na steno svojega stanovanja, kjer mi še sedaj visi in me vsak dan spominja mojega rojstnega kraja in v njem prežitih mladostnih let. Ko pa so prišle v promet razglednice, sem pohitel ob prvi priložnosti domov, da sem si načrtal nove sličice za razglednice domače vasi. Razglednice sem sam založil ter jih nekaj poslal tudi bratu Jožetu na očetovem domu v razpečavanje.

Tako ljubim in čislam svoj dragi rojstni kraj in čudim se, kako morejo nekateri Slovenci tako lahko in brez solz v očeh ostavljati svoje domove, se odpravljati v Ameriko ali v druge daljne tuje dežele, kamor ne vzemo s seboj nobenega spomina na rojstni kraj in se potem tam v tujini nič več ne zanimajo za svojo domovino in za svoje rojake. Tudi svoj mili materni jezik kmalu pozabijo, in njih vnuki že več ne vedo, da se pretaka v njih slovanska kri. Tujina jih za vselej pogoltne na škodo našemu narodu!

Milo se mi stori, kadar mislim na to in prizadevati si hočem na vso moč, da bodo vsaj moji mlajši dobri ter zvesti domoljubi!

Po ravnici lovec hodi.

*Po ravnici
lovec hodi
v deteljici
zajček blodi.*

*Vzame puško
lovec, počí,
a za hruško
zajček skoči . . .*

*Lovec reče:
„Ne poznaš me.“ —
Zajček steče:
„Tu imaš me.“ —*

*Ore domov že
lovec prazni,
blodi onov že
zajček pazni.*

Petruška.

Kako sem potoval v Rusijo.

Napisal *Ferd. L. Tuma.*

(Dalje.)

V.

akoj po obedu smo se peljali v Gran. To je mesto ob Dunavu, ki ima okrog 10.000 prebivalcev, a vzlic temu ima tam svoj sedež najvišji duhovnik Ogrske, ki ga imenujejo primasa, kar bi se reklo po naše prvi. Primasa je morda celo nekoliko več kakor kardinal in je tudi tisti duhovnik, ki mazilji vsakokratnega ogrskega kralja.

Tedaj je bila ravno povodenj, in Dunav je tako narastel, da je prestopil svoje bregove, in smo morali delati velike ovinke, preden smo prišli v mesto. Ali vzlic temu so bredli časih konji vodo, ker je bil nižji del mesta vsaj dve pedi visoko pod vodo.

Prišedši slednjič v Gran, ki ga imenujejo Ogrri Estergom,*) sva se midva najbolj začudila mesarjem, ki so prodajali vse brez izjeme, tudi meso divjih prascev. Tako mrcino smo videli ubito na velikem vozu. Žival je bila skoro še enkrat tako velika, kakor so naši domači prašiči. Zoba, ki sta štrlela na vsaki strani iz gobca, sta imela podobo in velikost manjšega srpa, kakor jih rabijo naše ženjice. Iz hrbta sem izpulil živali nekaj ščetin, ki jih hranim še zdaj doma. Dolge so eno moško ped in trde kakor da so iz žice.

Ker nam je bilo odmerjenega le malo časa, sklenemo, da zlezemo le na vrh velikanske kupole bazilike, stolne cerkve primasa.

Bazilika je velikanska cerkev, ki so jo zidali 35 let in ima podobo slovite cerkve sv. Petra v Rimu. Dokončana je bila pred 49 leti. V dolgost meri 106 m, v širokost 49 m. Od kupole do tal je večja višina kakor jo ima ljubljanski grad, ker znaša celih 82 m. Bazilika stoji na holmu, ki se dviga sredi mesta. Holm ima na vrhu dovolj velik prostor še za duhovno semenišče, tukaj kratko seminar imenovano, kjer vzgaja

*) Pa zato še ne smete misliti, da so to mesto ustanovili Ogrri. Tako mesto je v deželi samo eno, Debrecin. Vsa druga mesta na Ogrskem. so ustanovili ali Slovani ali Nemci.

Pisatelj.

mladeniče v duhovnike, in pa za dvoje ogromnih poslopij, v katerem vsakem stanuje po troje kanonikov. Ti so poleg primasa največji cerkveni dostojanstveniki na Ogrskem. Pri procesijah ne hodijo peš. Njih pozlačene vozove vlečejo po trije pari belcev. Bogato opravo enega samega takega izprevoda cenijo na več milijonov kron.

Temu bogastvu primerna je tudi notranja oprava bazilike. V oltarju smo videli majhen križec, ki so vdeleni vanj sami dragi kameni. Samo ta križec ni vreden nič manj kakor en milijon kron. Rabil naj bi ga bil že sv. Štefan, ki je bil tisti ogrski kralj, ki je pokristjanil Madjare pred več nego tisoč leti in je dobil zato od tedanjega papeža posebno krono, ki je še danes last ogrskih kraljev. Imenujejo jo po prvem nosilcu Štefanovo krono.

Sohe, ki stoje na raznih krajih v cerkvi, predstavljajo izvečine umrle primase. Izklesane so iz dragocenega belega mramorja in tako fino izvršene, da bi mislil človek, da so ogrnjene v belo svilo. Čipke so videti tako naravne, da bi nihče ne mislil, da so le iz — kamena. Ker se boje uloma, zato je bazilika zastražena noč in dan.

Komaj si ogledamo notranje razkošje cerkve, že lezemo po ozkih stopnicah prav na vrh kupole. Od tu je bil razgled naravnost krasen. Pred nami je ležala velika poplavljená ravnina, obdana od vseh strani od zelenega hribovja in tam proti vzhodu smo videli celo do trdnjave Komorn, na katero se ozira vsak preprost Oger z nekim posebnim ponosom, češ, da ni bila še nikdar premagana. V resnici pa je bila trdnjava že dvakrat v drugih rokah.

Ostrešje bazilike počiva na desetorici velikih stebrov. Železje, ki obstoji iz njega to ostrešje, je bilo zaradi pripekajočega solnca tako razbeljeno, da nismo mogli več vztrajati na tem vrhu. Podpisali smo se na veliko ploščevino in lezli nazaj po dolgi železni lestvi, ki se je venomer gugala, tako da sem bil že vesel, ko začutim trdna tla pod nogami.

V bližini cerkve je še velika zbirka slik in knjižnica, kar imenujejo kratko arhiv. V arhivu je tudi riznica, kjer hranijo velike dragocenosti, kakor zlato cerkveno posodo, drage kamene, posodo za balzam, ki mazili z njim primas vsakega novega kralja itd. Blizu tam je tudi primasova krasna palača, ki so jo sezidali leta 1883. Od tu je tudi lep razgled na pol kilometra dolgi most, ki drži čez Dunav.

Vtisk tega dneva in ob tej povodnji je bil name tako močan, da se spominjam še danes vseh podrobnosti, kakor da bi bilo vse to šele včeraj . . .

Ko se prebudimo prihodnjega dne, se napotimo v gozd. Komaj pa hodimo pol ure, že vidimo v močvirnih tleh polno sledov divjih prašičev. Zato smo imeli s seboj v varstvo tudi dva psa in vsak po eno puško in dolge lovske nože. Spremljal nas je tudi domači hlapec, ki je bil znan kot nevstrašen lovec, kakor je nama pravil najin znanec. Pot v tej dolini je jako nevarna. Vsak hip lahko naletiš na kako zver, posebno pa proti večeru. Največ je seveda mrjascev.

Ko pridemo do vode, vidimo vso prst v okolici poteptano in vse grmovje pomečkano in polomljeno. Tudi trava je vsa povaljana. Hlapec nam je pravil, da delajo to največ svinje, ki se hodijo semkaj hladit.

Midva še nisva videla nikdar nič podobnega, zato je naju vse to jako zanimalo. Meni se ni zdelo nič primernejšega kakor splezati na drevo in tam počakati na žival. Ko pride, pa pomeriti nanjo! Ali brž je povedal najin prijatelj, da bi bilo to več kot nevarno. Navadno ne prihaja zverjad sama, ampak vsaj po dve skupaj. Če izprožim na eno, pa prične druga rjoveti, skakati, in tuljenje je tako grozno, da se zbere hipoma cela tolpa divjih prašičev, ki vedo vsi natanko, na katerem drevesu čepiš. In potem si že izgubljen. Tvoje drevo obdado od vseh strani in s svojimi orjaškimi rilci rijejo v zemljo tako dolgo, da pade drevo. Debele korenine kar zgrižejo. In kako bi se mi zgodilo v družbi razbesnelih mrjascev, si lahko mislite.

VI.

Nama ni bilo žal, da sva krenila s svoje poti v to stran. Kar sva videla tu, je bilo nekaj povsem novega, in ko sva odhajala, sva se poslavljala s težkim srcem!

Prihodnjega dne ob štirih zjutraj sedeva na voz in se odpeljeva nazaj v Budimpešto. S seboj sva dobila tudi dve buteljki izvrstnega ogrskega vina. „Jore gelt! — Dobro jutro!“ so naju pozdravljali rudarji, ki so šli že ob tej zgodnji uri na delo. Samo otrok ni bilo več. Bog zna, kako so še spali ob tem času!

Ko prideva v Budimpešto, se prepeljeva po električni cestni železnici na kolodvor, odkoder drži železnica proti jugovzhodu. Vzela sva vožne listke za 731 km dolgo pot do Kronštadt, ali kakor ga imenujejo Ogri: Brašo. Kronštadt je zadnje mesto v ogrski Sedmograški, kakor imenujejo jugovzhodni del ogrske državne polovice. Le nekaj ur od njega, morda pol dne hodá, je že meja med Avstro-ogrsko monarhijo in Rumunsko kraljevino.

Vozila sva se po neizmerni planjavi, počrez čez vso veliko ogrsko nižavo. Njive, ki jih reže železnica, imajo dolžino po več ur. Razumljivo je, da morejo tako polje obdelovati le s stroji. Ali ta večna enoličnost je nama že presedala, in ker se nisva mogla razgovarjati s sopotniki, sva pričela — dremati. Vsakdo v vozu je hotel vedeti, kdo in kaj sva. Ko sva jim kazala, da ne razumeva ogrski, je vprašal vsak: „Nem tuc madjarul? — Nič ogrski?“ „Nem! — Nič!“ sva jim odgovarjala in s tem še povečala njih radovednost. Razumela sva samo, da je nekdo ugibal, da sva — muzikanta . . .

Šele, ko zavije železnica med hribovje, je postala okolica zopet zanimiva. Vozila sva se zdaj ob deroči reki, zdaj po zelenem pašniku, kjer so se pasli udomačeni bivoli, ki imajo veliko sličnost z našimi voli, le da so črni in manjše postave. Zdaj smo se vozili zopet nekaj časa ob močvirju, kjer je iskalo vse polno štorkelj svoj živež. Bilo je te živali na stotine. Stale so na eni nogi in v tej nepremičnosti so prežale na svoj

❖ Kako dobimo dež. ❖

plen, navadno na žabe, ki se brezskrbno bližajo v nadi, da štokrlje — spe.

Prevozila sva še nastopno noč in po 24urni vožnji sva prišla srečno v Braševo (Kronstadt). Dala sva za nekaj časa slovo železnici. Namenila sva se, da potujeva zdaj čim največ peš. Vedela sva, da imava komaj pol dne hodá do druge države.

V Braševu je prebivalstvo jako mešano. Mesto ima prebivalcev skoro toliko kakor Ljubljana, a izmed teh jih je tretjina Nemcev; drugi so Rumuni in Ogri. Mesto ima v kotlini med velikimi, z gozdi poraslimi gorami krasno ležo, le za razvoj nima preveč ugodnosti, ker nima prostora za nove stavbe. Ali ne glede na to je promet tu jako živahen, ker drži baš skozi to mesto cesta in železnica v Rumunijo po prelazu T ö m ö s u, ki je 1050 *m* nad morjem. Zaradi te ugodne poti preko gorovja je nastala tu že davno važna naselbina in trdnjava. Ostanki slednje so videti še zdaj. Rotovž v mestu je star skoro petsto let, ravno tako tudi cerkev, ki jo je sezidal še Sigismund, nemški cesar, ki je vladal od leta 1411. do 1437. Nad korom, ki ima ogromne orgle s 4060 piščali, je izrezanih iz lesa vseh dvanajst apostolov. Ta cerkev je pogorela pred 216 leti, in ker je niso od zunaj od tedaj nič več pobelili, ampak je ostala v spomin na požar okajena, jo imenujejo „črna cerkev“. V nji opravljajo luteransko bogoslužje.

Nato sva se odpočila nekaj ur v bližnji kavarni, kjer sva zvedela iz časopisov, da so obiskali dva dni prej ruski visokošolci slovenske dežele in da so bili sprejeti tudi v Ljubljani kar najpresrčneje.

Na občinskem trgu sva kupila potem še nekaj jajc in nato sva stopala baš v opoldanski vročini na visok hrib, ki se naslanja nanj del Kronštadta. Dasi ni ta hrib dosti višji kakor je Šmarna gora pri Ljubljani, vendar sva rabila do vrha poldrugo uro, ker se zvija pot semintja — kakor kača — v dolgih serpentinah. Nazvanje „serpentina“ pride tudi res od imena kača.

Ali za svoj trud sva bila poplačana z razgledom, ki sva ga imela odtod. Stala sva na podnožju silnega spomenika. Na visokem stebru stoji kip prvega ogrskega velikega kneza Arpada, ki je vladal Ogrom pred dobrimi tisoč leti. In izpod tega spomenika sva se zatopila v veličastne gore na jugu, ki sva jih imela pred seboj in ki nosijo ime Transilvanske Alpe. Te Alpe so le del velikega pogorja Karpatov, ki obdajajo kakor velik lok Ogrsko od treh strani: od severa, vzhoda in juga.

In tu sva stala in v mislih ugibala, kakšna je dežela, ki jo skrivajo te gore za svojim hrbtom. Z jeklenimi konicami svojih palic sva uklesala v spomenikov kamen začetnice svojih imen: J. K. in F. L. T. in potem sva šla po drugi strani polagoma navzdol. Tu pa je pričel tožiti moj prijatelj, da mu je silno vroče, in zato sva sklenila, razpeti v senci košatega drevja mrežo in počakati, dokler se zrak ne shladi. (Dalje.)

Prvi poljub.

Gledališki prizor. Spisal F. G. Hrastničan.

Osebe:

Oče; mati; otroci: Stanko, Olga, Minka, Kamilo, Mira; dekla Mica.

Prvi nastop.

Večer. Na mizi brli svetilnica. Oče bere iz časnika, mati pospravlja z mize.

Oče in mati.

Oče (odloži časnik.) To bo pa zopet dirindaj v teh počitnicah!

Mati. Kar bojim se že!

Oče. Saj pravim! Počitnice so, a zame ne! Toliko se ne jezim vse leto kakor v počitnicah! To ti letajo, skačejo in vpijejo, da je groza. Posebno sedaj prve dni bo neznosno!

Mati. Lahko si že mislim, kako bo. Olga sem, Olga tja! Izpraševanja in odgovarjanja ne bo konca ne kraja! Dobro se še spominjam, kako je bilo o Božiču. Malo sem bila bolehnna, pa sem legla v posteljo, češ, da se bom malce odpočila. Haha, odpočila! To so ti skakali in vpili, da mi je šumelo po glavi . . . In opomini, hahaha! . . . Za trenutek so bili mirni, a potem je bilo zopet vse po starem . . .

Oče. Ah, in misliš, da bo potem boljše? Še slabše bo kot o Božiču, boš že videla . . .

Mati. Meniš li? Kako to?

Oče. I, ker bomo imeli enega človeka več pri hiši. In to zaleže, da ti povem!

Mati. O, pa Olga je pametna, ona jih bo umirila in skrbela bo, da bo red in mir pri hiši!

Oče. Le nikar mi ne govori! Poznam otroke predobro! Saj imam v šoli dan za dnevom priliko opazovati njih dejanja in nehanja! Saj je dovolj, da sem učitelj! O počitnicah se hočejo otroci res tudi odpočiti, a nikakor ne od letanja in skakanja, ampak le od učenja, od knjige . . .

Mati. Da, da, saj smo bili mi ravno taki!

Oče. In ne samo mi, ampak vsak človek, ki je le kdaj sedel v šolski klopi ter potem užival zlati čas počitnic . . .

Mati. Ah, saj jim tudi privoščim, posebno fantoma, ki sta res čepela dan za dnem, večer za večerom pri knjigah, da sem ju morala časih že odvracati od učenja . . .

Oče. Da, časih se mi res kar smilijo; zunaj najkrasnejši dan, otroci pa v zatohli sobi pri knjigi. Mnogo se imajo učiti v gimnaziji, jako mnogo . . .

Mati. No, in potem res ni čudež, da se v počitnicah malo oddahnejo ter nekoliko poskačejo.

Oče. Da, da, saj tudi jaz nimam ničesar zoper to. Kolikor je prav, je pač prav. Kar je pa preveč, je pa tudi preveč. In otroci imajo vedno rajši preveč kot premalo . . .

Mati. Tako je, tako.

Oče. Vidiš, in zato tudi Olga ne bo tako mirna, kakor misliš. Tudi ona se mora vedno mnogo učiti in torej se bo hotela tudi odpočiti!

Mati. Naj se le odpočije, vse leto se trudi in to še izven doma, tako daleč . . .

Oče. Vidiš, zatorej še posebno. Dobro se še spominjam, kako sem jaz uporabljal počitnice, kadar sem prišel iz učiteljišča domov. Ah, to so bili dnevi!

Mati. In veselili so te, kajne?

Oče. No, da, kadar sem prinesel dobro izpričevalo, če pa ne, no . . .

Mati (se smeje). Palica, kajne? O, hvala Bogu, Olga je prav dobro izdelala in lahko se veseli! In kako se je že veselé otroci! Posebno Mira!

Oče. Ah, Mira! Ali se še spominjaš — kdaj je že bilo? — pred dobrim tednom — no, takrat, ko smo pisali Olgi, da sme domov? Veš?

Mati. Vem, vem! Pisali smo ji, da Mira ni več tako pridna kot tedaj, ko je bila Olga zadnjič doma in ko jo je zaradi tega prvo poljubila ter ji prinesla ono lepo punčko.

Oče. Tako je bilo, da, ravno tako! In sedaj je pisala Olga, da bo Miro malce kaznovala zaradi tega, ker ni več tako pridna, in sicer takoj ob prihodu. Jako sem radoveden, kakšna bo ta kazen.

Mati. Tudi jaz sem radovedna! Oh, Olga jo bo že prav primerno kaznovala, boš že videl.

Oče. Da bi le ta kazen tudi pomagala! Neznatna mora biti, toda — izdatna . . . (Ura bije devet.) A sedaj bi morali vendar že priti! Devet je že!

Mati. Čudno, da jih še ni. Vlak je vendar ob pol devetih že tu! Ob tričetrt bi morali biti vendar že doma! (Začuje korake.)

Oče. O, saj že prihajajo!

Mati. Hvala Bogu! (Steče k vratom. Oče vzame svetilnico ter posveti.)

Oče (skozi vrata). Počasi, otroci, da kdo ne pade, počasi, tema je!

Mati (očetu). Olge ni, kako pa to!

Minka (zunaj). Mama, papa, Olga ni prišla!

Mira (zunaj; joče). Nič ni prišla.

Oče in mati (drug drugemu). Čudno!

Dragi nastop.

Prejšnja. Minka, Mira in Mica.

Otroci (vstopijo z Mico). Dober večer, oče in mati! Sami smo prišli, Olge ni.

Mira (jokaje). Olge ni, jej, jej . . .

Mati. Vidiš, Mira, zaradi tebe je ni, ker zadnji čas nisi več tako pridna. (Očetu, tiho.) Morda je to kazen, ki jo hoče . . .

Oče (tiho.) Tako bo najbrže. Nalašč se jim je skrila na kolodvoru in bo malo pozneje sama prišla. Da, da! (Otrokom glasno.) Mira, tega si ti kriva. Zakaj nisi bila pridna?

Mira. Saj sem bila! Jej . . . (Joče.)

Minka (jo tolaži). Nič ne jokaj, Mira! Vse bo zopet dobro! Le potrpi.
Oče (se ozira po sobi). Toda kje sta fanta: Kamilo, Stanko? Kje sta?
Mica. Na kolodvoru sta ostala. Rekla sta, da počakata gosposodično, če je treba do polnoči.

Oče. No, ta je pa lepa! Zakaj si ju pa pustila? Saj pravim!

Mati. Mica, pojdi po nju in reci jima, da morata takoj priti, če ne! . . .

Mica. Že grem, že grem. (Odide.)

Oče (otrokoma). No, sedaj pa imata Olgo!

Minka. Papa, saj Olga gotovo pride. Prepričana sem popolnoma. Ko je pa tako prosila, če sme domov. Pa bi sedaj zaradi take stvarce ne prišla? Nemogoče!

Mati (očetu). Pametno dekletce.

Oče. Ali ste dolgo čakali?

Minka. Tako dolgo, da je prišel zadnji človek iz vagona.

Mati. No, potem bi bili morali še malo počakati.

Minka. Saj fanta sta počakala. Nas pa Mica ni pustila.

Mira. Jaz bi bila že še počakala, pa nisem smela. (Začujejo korake.)

Oče. O, saj že prihajajo.

Mati. Res je, korake slišim!

Minka (poskoči). Oh, Olga, Olga! . . .

Mira. Olga prihaja . . . (Steče k vratom.)

Tretji nastop.

Prejšnji. Stanko, Kamilo, Olga, Mica.

Olga (naglo vstopi). Pozdravljeni, dragi moji, pozdravljeni! (Črez nekaj časa pade mami okrog vratu.) Ah, mama, vem, da si bila ti najpridnejša. Torej tebi prvi poljub. (Poljubi jo.) Sedaj še papa. (Poljubi ga.)

Mira (gre v kot in joka). Oh, jaz pa nisem bila pridna.

Olga (poljubi Minko.) Tako, sedaj si na vrsti ti. Kje pa je Mira? (Ozira se.) Ah, tu-le je! (Gre k nji ter jo poljubi.) Glej, Mira, tako sem te malo kaznovala. Drugekrat sem poljubila vedno tebe prvo! Danes pa tega nisem storila, ker sem zvedela, da nisi več tako pridna kot si bila. Sedaj pa bodi lepo pridna in prihodnjič, ko pridem zopet, poljubim tebe prvo. Ali boš?

Mira (se ozre Olgi v obraz.) Bom, Olga, bom.

Olga. No, vidiš! Sedaj pa le lepo pridna bodi, in vse bo zopet dobro.

Oče (fantoma.) Kje pa je bila Olga, da je ni bilo poprej domov?

Stanko. Poslovila se je od svoje prijateljice, ki se je peljala tod mimo.

Kamilo. Jaz sem tako že prej vedel, da bo kaj takega, pa niso hoteli počakati. Kar šli so.

Olga (privede Miro.) Papa, odslej bo Mira vedno pridna! Slovesno mi je obljubila. Kaj ne, Mira?

Mira. Res, vedno . . .

Mati. Tako je prav, Mirica!

Oče. Le pridna bodi in potem dobiš od Olge zopet običajni prvi poljub.

Olga. Da, Mira — prvi poljub. (Zastor pade.)

Na divjega petelina.

Spisal *Andrej Rapè.*

Kako si veličasten, gozd, ko te gledam v svečani tvoji molčečnosti, ko te poslušam v hropečem bučanju tvojem, ko se divim rahlemu tvojemu šepetu! Rad zahajam v tvoje okrilje, v tvojo bujno goščavo, pod baldahin tvojih listov, v tvoj hram, kamor brani morje listov zvedavam solnčnim žarkom. V tvoj hram rad zahajam, kjer odmeva vsak glas kot v prostranem svetišču. Srce mi je lahko tam, svečanopobožno je, ko me objame brezkončno šepetanje tvojega življenja, ko me objame molčečnost tvojega snovanja. Diven si, gozd, ko pade nate noč in se zazibljejo v tebi krila nočnih ptic, tihih in mračnih, kot je tiha in črna noč sama.

Kralj si, veličastni gozd!

In pogovarjam se s tabo, in tvoja drevesa mi šepčejo: Imamo sovražnikov; majhni, a grozni so. In pogledam po drevju. Vrhovi nekaterih tvojih sinov, gozd, so orumeneli! Otožno povešajo glave: zaznamenovani so za smrt. Milijoni lubadarjevih ličink so se naselili po najkrepkejših tvojih sinovih. Napadli so jih z neodoljivo silo. Ta drevesa gledam, in srce me boli. Z vsemi silami se branijo smrti. Življenski svoj sok izpuščajo, da bi se rešili. Moč jim uhaja s sokom, a boré se, boré. Cele reke smole joka drevo ter jo razliva po lubadarju, ličinkah in jajcih, ki se nahajajo za njihovim lubom. Zaman! . . . Življenska sila jim gine počasi, a gotovo . . .

Duh mi zapade otožnosti, ko premišljam ta tihi obupni boj, to žalostno slovo tvojih sinov, gozd, od krilatih pevcev, tihega šepetanja vetra po vrhéh, slovo od drugih še zdravih bratov in sestrá, ki so se z njihovimi vrhovi nekdanj bratili, se poigravali in si pošepetavali. Sedaj padajo v smrt. Gori med vrhovi dreves zija plašna praznota.

Srce me zaboli, kadar ugledam spomladi ordečelo listje bukev kakor bi bilo v pozni jeseni. Ta bolna rdečica me spominja rdečice mladih, jetičnih ljudi — in žalosten sem.

Veselje in žalost, navdušenje in hrepenenje pijem v tebi, ljubi moj gozd! . . .

In jutri, prijatelj moj, te obiščem zgodaj, zgodaj, ko boš še spal in sanjal. — —

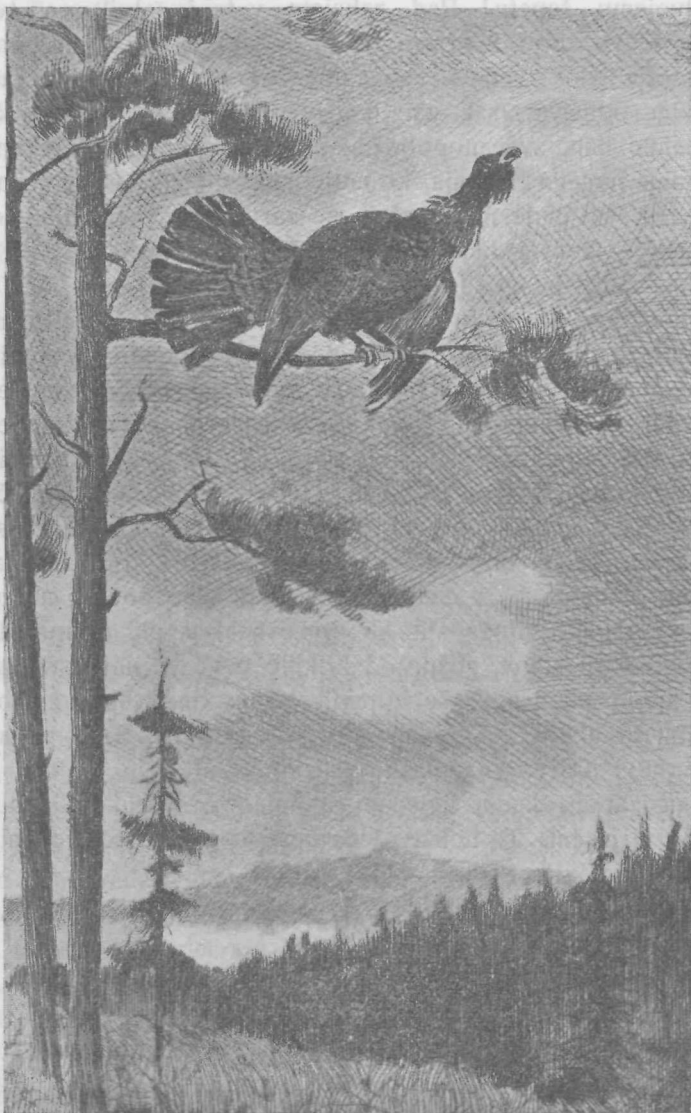
* * *

Noč spi nad stvarstvom. Tiho in mirno je selo. Iz zvonika farne cerkve votlo done udarci ure. Poltreh zjutraj. Nikjer ni luči. Povsod še vse v spanju. V gradu se sveti luč, a pred gradom stoji in čaka mož z lovsko torbo in puško na rami. Grajski lovec je. Lov bo danes na petelina. Lovec si je vsvésti dobre sreče, saj je že tri jutra zapored pazil na petelina in dobro ve, kje je njegov stan.

Grajska vrata se odpro. Tiho korakata lovec in graščak po vasi proti B . . .

Kolikokrat sem si že želel opazovati ta lov. Danes sem se pridružil lovcema, in tiho smo korakali navzgor.

Kako tih in miren je gozd! Le tuintam zašumi kaj v vrhovih dreves kakor bi se jim zasanjalo, a potem zopet tihota in tema. Više in više gremo. „Pazite na veje,“ mi večkrat reče lovec, „da vas ne oplazi katera po očeh.“

„Ali bomo kmalu na mestu?“

„Kmalu! Še en ovinek. Tam sem čul včeraj petelina,“ in pokazal je v ono smer z roko.

Obstali smo. Tiho smo se razgovarjali in čakali. Vrhovi smrek so šumeli v jutranjem vetru. Ta veličastna godba, šumeča nam v uho, nam je ustavila razgovor. Veter je izpreminjal šumenje svojega dihanja. Zamajal

je veje smrek, in zašumelo je kakor peneča se voda. Po vejah brez se je čul nekak zvoneč trepet: zvenelo je listje v tisočeri, uho božajočih melodijah. Sem od Savine struge se je čulo pridušeno mrmranje valov, doli pod nami pa je zvenelo ločje v močvirnem jarku, poljubljač se v polsnu. Tam na vzhodu se je polahno jela vleči sivobleda svetloba. Gozdnega življenja ni še nič čuti.

A čuj! Prav zaspano, prav tiho se je oglasil ptiček. Ej, sedaj čujemo probujenje gozda. Tam na vrhu smreke se odzove drug glas. Ah, tako je zaspan, tako nežen! Potem pa je nekaj časa zopet vse tiho. Kmalu udari na sluh krepkeji glas: Čiv-čiv! Fiču-fiču-ček!

„Dobro jutro nam voščijo ptiči,“ izpregovorim jaz. „Da bi le nam bila tudi na lovu sreča mila,“ dostavim.

„Ta je pa lepa! Škoda, da ste šli z nama,“ je zagodrnjal lovec.

Jaz pa bi se bil najrajši ugriznil v jezik, zakaj spomnil sem se, da ne smeš voščiti lovcu sreče na lovu, sicer je po starem lovskem pregovoru sama nesreča isti dan . . .

Nad nami zašumi perutnica. Nad gozd se razlegne hripavo krakanje vrane, ki sede na vrh smreke, in zopet je vse tiho.

Vedno bolj se izgublja tema ter izginja v neznan nam dom. Razločujemo že posamezna debela in veje. Živahneje se oglašajo ptički.

„Tiho!“ šepetne lovec.

Tamkaj od desne začujemo z visoke smreke šum.

„Na oni-le je!“ de zopet tiho lovec. „Nisem se motil. Od včeraj si ni nič prebral.“

„Oprezno! Čujete li?“

Čudni glasi so mi udarili na uho: Tk-tk-tk — — ckckck . . .

Vedno razločneje: Tk-tk-tk- . . . ckckck . . . Svetleje je in svetleje.

Na smreki ugledam petelina. Semintja se premika. Pripognil je glavo, in iznova čujem: Tk-tk-tk — ckckck . . . Ob teh glasovih se pomikamo naprej. (Petelin namreč ne sliši, kadar poje).

Malo sem premaknil nogo, ker sem nerodno stal. Malenkostno je počila vejica pod nogo in že je jel oprezno gledati, kje sumljivo šumi.

Pomiril se je. Bili smo tihi, da si še dihati nismo upali. Zopet je pel. Na streljaju smo. Tk-tk-tk — — ckckck . . . Bom! . . .

Po gozdu je zagrmel strel. Po vejah je padal s smreke divji petelin.

Lovcev strah zaradi moje želje in mojega voščila je bil prazen.

Ptiči pojo, gozd zbujen šumi. Žolne potrkavajo po deblih; iz goščave se glasi otožni: kuku! . . .

Iz ruskih knjig.

Poslovenil *Fran Voglár.*

Sirota.

Večjem mestu je bil semenj. Nekoč je v tem času nepričakovano hitro izbruhnila kužna bolezen. Mnogo ljudi je pomrlo. V tem mestu je živel ubožen trgovec, ki se je šele nastanil z ženo in sedemletno hčerko Marijo. Oče in mati sta zbolela; bolnika so takoj odvedli v bolnišnico, da bi ne nalezli bolezní še drugi, a na Marijo so pozabili. Marija je ostala sama doma. Jokala je ubožica in klicala mater ter očeta. Dolgo je jokala in naposled se je odločila, da poišče očeta in mater. Tavalala je ves dan po ulicah; bila je ubožica izstradana in izmučena. Naposled, ko je že povpraševala tega in onega človeka, je dospela do bolnice. V bolnišnico je pa niso pustili; gonili so jo proč, a ona ni hotela iti. Jokala je in kričala: „K mami me pustite! V imenu Kristusovem me pustite!“ Mimo se je pripeljal kupec Čepurin. Ko je opazil objokano deklico, se je ustavil in jo je izpraševal. Smilila se mu je deklica; šel je v bolnišnico, da povpraša po Marijinih starših, a oni so že umrli. Kupcu se je deklica še bolj smilila. Odločil se je, da vzame sirotico s seboj in ji nadomesti rodnege očeta. Kakor se je odločil, tako je tudi storil. Privedel je Marijo k svoji družini in rekel ženi ter hčerkama: „Žena, glej, sedaj imaš tretjo hčerko in ve, hčerki, imata sestrico!“

Marija je živela v tuji družini kakor doma. Čepurinovi so jo imeli kot za rodno hčer. Dajali so ji hrane, jo oblačili, učili, pa tudi ji obljubili dote, a hčerki sta jo zvali za sestrico in jo močno ljubili. Marija je zrasla v razumno, a kar je glavno, v pridno, prepridno deklico. Ni zabila svojega siromaštva in jako je bila vdana siromakom. „Dobro je, da mi je Bog poslal drugega očeta in mater,“ je večkrat mislila, „a vsem sirotam se ne godi tako. Kako morejo živeti te? Koliko pomanjkanja in gorja prebijejo siromaki!“ Čepurinovi so Marijo omožili z bogatim človekom. Dali so ji tudi toliko dote kakor rodnim hčerkam. A Marija je do konca svojega življenja skrbela in se brigala za sirote, ki so jo zvale le za svojo mater.

Bogastvo.

Ubožen mladenič je srečal svojega nekdanjega učitelja in mu je žalostno tožil, kako slabo se mu godi. Izmed njegovih šolskih tovarišev so mnogi že bogatini in sloveči možje, dočim pa je on pretrpel mnogo pomanjkanja.

„Menda pa vendar nisi tako ubog kakor govoriš,“ mu odgovori učitelj. „Kakor vidim, si popolnoma zdrav — in glej, ta roka je močna in

sposobna za delo,“ je pristavil učitelj ter kazal na desno roko svojega bivšega učenca.

„Ali bi jo dal odrezati za tisoč rubljev?“ *) ga vpraša.

„Bog me obvaruj! Tudi za deset tisoč ne,“ je odgovoril mladi človek.

„A za koliko bi pa dal svoje bistro oči, ki tako jasno gledajo božji svet, ali pa svoj tanki sluh in svoje krepke noge?“ vpraša učitelj dalje.

„Za nobeno ceno,“ je odgovoril mladenič.

„No, kako vendar moreš tožiti sedaj, da si ubog, ko imaš toliko bogastva!“

Boječnost.

Ivan je slišal mnogo bajk o prikaznih in zato je bil jako boječ. Nikoli ni legel spat brez luči in se je bal, če bi moral biti sam v spalnici brez starejšega brata. Nekoč se je prigodilo, da je odšel starejši brat v mesto. Mati se ni ozirala na solze Ivanove, ampak ga je položila spat samega. Ko se je poslovila od njega, je ugasnila svečo, da se ne bi pripetila kaka nesreča z ognjem. Od strahu se je Ivan skrtil pod odejo in zavil z njo. Skoraj bi se bil zadušil pod odejo. Ko je le nekoliko pomolil glavo izpod odeje, da bi se nadihal svežega zraka, je zagledal na steni tanko belo podobo. Od strahu je začel Ivan silno kričati. Ko je prišla mati in zvedela, kaj se je zgodilo, se je pokazalo, da ni bila bela podoba nič drugega nego obrisacha, ki je nanjo padal lunin svit. Ko je Ivan spoznal pravi vzrok svojemu strahu, ga je bilo sram in od tega časa ni več veroval na prikazni.

Veeverica in volk.

Veeverica je skakala od veje do veje in je padla na spečega volka. Volk je skočil in jo hotel požreti. Veeverica je prosila: „Pusti me!“ Volk je rekel: „Dobro, pustim te, samo povej mi, zakaj ste veeverice tako vesele. Meni je vedno dolgočasno, kadar pa zagledam vas, se vselej tam gori v vrhu igrate in skačete.“

Veeverica je rekla: „Pusti me poprej na drevo, odtam ti povem, a tu se te bojim“. Volk jo je izpustil, veeverica je zbežala na drevo in odtam rekla: „Tebi je zato dolgčas, ker si hudoben, tvoja hudobija žge srce. A me smo vesele zato, ker smo dobre in nikomur ne želimo zla.“

*) Rubelj = 3 K 81 h.

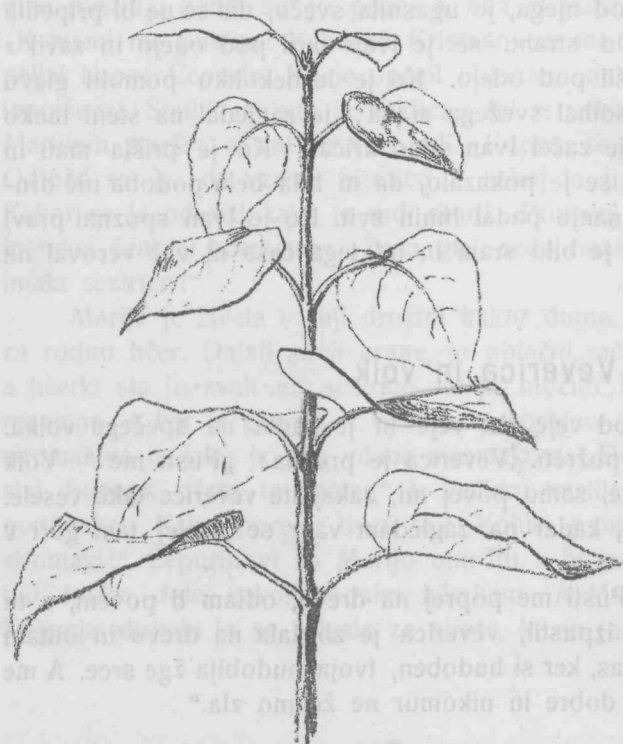

Mladi risar.

Priobčuje *A. Siž.*

Vzemite si vejico, ki ima celorobe liste (n. pr. vejico španskega bezga) ter jo postavite predse v steklenici, napolnjeni z vodo, da ostane vejica sveža. Potem si pa izberite list, ki ga hočete risati. Opazujte ga natančno in rišite ga tolikokrat, da ga že znate popolnoma pravilno narisati z nekoliko potezami.

Potem zasučite nekoliko steklenico in rišite prav tisti list, ki ima pa sedaj drugo ležo. Ko boste narisali že več takih posameznih listov, pa poizkušajte narisati celo vejico. Pri tem pa pazite, da boste narisali steblo in vse liste v pravi leži in velikosti in da bo vsak list prav tako zasukan kakor je v resnici. Tudi morate risati tako, da se bo natančno vedelo, kateri listi ali deli vejice so spredaj, torej bližji nas, kateri pa zadej, torej od nas oddaljeni. To doženete najlože s tem, da narišete sprednje z bolj krepkimi, zadnje pa z lažjimi (tanjšimi) potezami. Vejica, ki jo vidite tu, je s španskega bezga, ki je prav sedaj v najlepšem cvetju. Oglejte si jo natančno in izkušajte tudi vi svojo vejico narisati na ta način. Pozneje si pa vzemite tudi vejice z zobčastimi listi. Opozarjam vas pa, da ni potreba narisati vseh zobcev, kar jih ima list, torej jih ne štejte, marveč le pravilno obliko morajo imeti, da se takoj z risbe spozna, kake vrste list je pred nami narisani. Naposled pa rišite tudi cvetice, ki jih imate sedaj na travnikih vse polno. — Vsako rastlino pa opazujte tako natančno, da jo boste znali narisati tudi na pamet.

Kako dobimo dež.

Današnja podoba „Kako dobimo dež“ nam kaže, kako si mislijo postanek dežja prav majhni otroci, ki še ničesar ne vedo o hlapenju. Tisti, ki so že bolj učeni, vedo, da voda izhlapeva. Vodni hlap se pa dviga kvišku, ker je lažji kot zrak, v višavah se pa nabira v oblake. Ako potegne hladan veter, se vodni hlap zopet shladi in zgosti ter izpremeni v vodne kapljice, ki padajo zaradi svoje teže na zemljo. Te vodne kapljice imenujemo dež. — Z našo današnjo podobo je tudi kaj lepo vpodobljena krasna pesem Simona Gregorčiča. Ta pesem — „Mavrica“ ji je naslov — je večini naših bralcev že znana. Komur še ni, naj jo prebere:

Biserna lestva se spenja v oblak,
spušča se onkraj na zemeljski tlak,
mavrica pisana, božji prestol.
Angeli hodijo gor in pa dol,
zlate kropilnice v rokah drže,
zemljo prežejno hladé in pojé.
Gori na stolu pa Večni sedi,
kapljici vsaki on srečo deli:
Pade na polje — rodi zelenjad,
kane na drevje — obilen da sad,
kaplja na njivi — da žito zlató,
kaplja na trti pa — vince sladkó.
Sreča se spušča na sleherno stvar,
Kadar zaliva nebeški vrtnar.

Prava barva zlata.

Le malo ljudi pozna pravo barvo zlata, ker ga vidimo največ mešanega z drugimi kovinami, nikdar pa ne čistega. Tako je tudi zlat denar pomešan z drugimi kovinami. Najčistejši zlat denar, kar so ga kovali doslej, so bili cekini po 50 dolarjev (1 dolar = 4 K 93 $\frac{1}{2}$ h). Take cekine so kovali v Kaliforniji v Ameriki. Pa tudi čisto zlato nima povsod enake barve. Avstralsko zlato je bolj rdečkasto kakor ono v Kaliforniji, zlato na Uralu (v mejnem gorovju med Evropo in Azijo) je pa še bolj rdeče barve.

Dolgo krajevno ime.

V Walesu na Angleškem so pri sodnijski obravnavi imenovali precej dolgo ime nekega kraja. Odvetniki so mu rekli „Llanfair“. Ko je vprašal sodnik po pravem imenu dotičnega kraja, so mu rekli, da se glasi to ime „Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlltysiliogoch“. — Kdo ve, kolikokrat se jim je zapletel jezik, ko so izgovarjali to lepo ime.

Žalostna beseda

Učitelj: „Učili ste se že o glagolu. — Povej mi torej, kakšna beseda je umreti?“

Učencem: „Žalostna!“

Japonski obed.

Japonci jedo najrajši zelenjavo, sadje, morsko travo itd. Mleka, sira in masla ne poznajo, ker se ne pečajo z živinorejo. Če hočejo jesti kokošino ali svinjino, zadavijo ali utope take živali, ker ne marajo prelivati krvi s klanjem. Najnavadnejša jed so pa Japoncem ribe. Po obedu pijejo čaj, neko opojno pijačo in pokade pipico tobaka. Vilic, noža in žlice ne poznajo, jedo z dvema lesenima klinčkoma, ki ju vržejo po obedu stran. Tekočine pa le posrebljajo z jezikom.

127 raznih jezikov.

Dežela, kjer govorijo 127 raznih jezikov, je Indija v Aziji. Indija je angleška last, in angleški kralj je indijski cesar. Skupno število vseh prebivalcev Indije šteje 294 milijonov duš. V Indiji imajo Angleži samo 40.000 vojakov.

Pametnice.

Materino srcé
ljubezni je morjé.

*

Materina zvestoba
sega do groba.

*

Kar je dobrega, kmalu koristi,
kar je slabega, naglo škoduje.

*

Same obljube so klasje brez zrnja.

*

Pravo učenje
da lepo vedenje,
odpira stezico
v srečno življenje.

*

Koder ljubezen sije,
najlepše cvetje klije.

*

Brez napak
ni noben junak.

*

Malo si vreden,
če nisi dosleden.

A. K. Sezun.

Japonska mačka.

Dasi so na Japonskem nekatere živali iste vrste kot v Evropi, se vendar jako razlikujejo od naših. Japonska mačka ima n. pr. prav kratek rep ali ga pa sploh nima. Nekoč so dali perzijski mački za družico japonsko mačko, a ta je bežala pred prvo. Ko so pa perzijski mački odsekali rep, sta si bili z japonsko mačko takoj najboljši prijateljici. Tudi japonski psi se razlikujejo od naših psov najbolj v tem, da nimajo skoro nič nosu, temveč le neznatne nosnice.

Volk in pes.

Volk se priplazi k hiši in oprezuje, kje bi bilo kaj zanj. Zapazi ga pa mlad, čvrst pes in začne lajati. Volk plane nanj, a pes se zapodi in skoči na visok hlev, kamor volk ni mogel za njim. Volk se ustavi pred hlevom in vpraša mirno: „Ljubi prijatelj!

Kako to, da si ti skočil na hlev in jaz ne morem? Prosim, pokaži, pokaži!“ — „Pokazati ti ne maram,“ odgovori pes modro na hlevu, „ker bi ti mene na tleh zgrabil in raztrgal. Zaradi skoka ti pa povem tako-le: Ko bi imel še ti tako nevarnega priganjača, kakor sem ga imel jaz, bi bil že davno pri meni na strehi.“ *Ivo Trošt.*

Zemljepisna naloga.

Priobčila *Marija G.*

		3	5	11	14	19	5	3		
	15	18	11	9						
7	1	12	2	18	16	6				
12	1	16	8	2	14	16				
	10	1	16	11	14	19	5	3		
	2	1	13	9	1	11	18	10	1	
	1	11	12	1	4	5	13			
3	5	17	8	13	9	5				
	15	16	1	6	1					

Vsaka številka pomeni črko.

Prva vrsta pove mesto na Koroškem;
 druga " " " " Primorskem;
 tretja " " " " Nemškem;
 četrta " " " " Štajerskem;
 peta " " " " Hrvaškem;
 šesta " " " " v Hercegovini;
 sedma " " " " na Španskem;
 osma " " " " v Črni gori;
 deveta " " " " na Češkem.

Debelo tiskane številke odzgoraj dol povedo mesto na Kranjskem.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v peti številki.

Koder solnce teče,
 povsod kruh se peče.

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, realec v Ljubljani; Leopold Armič, realec, Marija Armič, učenka v Ljubljani; Jožet Janžek, učenec v Svetinjah; Roman Vene v Il. Bistrici; Tonček, Stanko in Franci Svetina, dijaki v Mariboru; Vladko in Cirila Stukelj v Frankolovem; učenci in učenke III. razreda v Planini pri Rakeku; Leopoldina, Aleksandra in Vidka Samsa v Il. Bistrici; Ana Maslo v Ricmanju pri Trstu; Mara Ivanovna Tavčar, učiteljica, Slavinka Kvedrova v Kopanju; Zalika Strmšek, Franica, Nežka in Tonček Kregar, učenke in učenec šole v St. Petru na Medvedjem selu; Toman Ciril, dijak Il. b razr. I. drž. gimnazije v Ljubljani; Vera Flis, učenka III. razr. na Vrhniku; Vlado Šlajmer, učenec IV. razreda v Ljubljani; Micika Budja in Anica Osterc, učenki pri Sv. Križu na Murskem polju; P. Strmšek v Celju; Anica Crobath, učenka v Kranju; Anica in Stanka Pirc, učenki v Borovnici; Raf. Dolinšek, Avg. Habermut, Bratina, Dečko, Medved, Anton Muhič, Vekoslav Majcen, Fr. Bezjak, Fr. Muhič, Jož. Muster, Vekoslav Korošak, zvesti prijatelji mariborske gimnazije.

Konec imen zadnjih rešilcev.

Mežik Urška, Makovec Urška, Oman Lena, And. Kopavnik, Oman Janez, Mežik Mina, Urša Podlipnik, Kavalar Antonija, Kavalar Mina, Joža Peternelj, Alojzij Podlipnik, Kerštanj Neža, Amalija Kavalar, Petrič Franciška, učenci in učenke II. razreda v Ratečah; Justina Vremec, učenka V. razreda v Opčini; Mira, Zora in Slavko Kranjc, učenci pri Sv. Barbari pri Mariboru; Kolarič Jakob, Kšela Mat., Hauptmann Ignac, Ivan Vrbnjak, Skuhala France, Jožef Štampar, Alojzij Farkaš in Alojzij Statarič, učenci V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Anica, Antonija, Marica Kristl, Čuk Andrej, Ivan Križanič, Slana Lojzek, Polanič Jakec, Lojze Sterniša, Hoffmann Lojze, Ivančič France, učenci in učenke ljudske šole pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Lojzka Zartl, Marjana Osterc, Marica Vrbnjak, Vekoslava Slekovec in Tonica Rajter, učenke V. razreda II. oddelka pri Sv. Križu na Murskem polju; Marga in Vera Valenčič, učenki v Trnovem; Katica in Jelica Florian, učenki v Kranju; Franc Farkaš in Znidarič Karel, učenca V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Klobučar Slava, učenka II. razreda v Trebnjem; Ana Jurko, Ana in Režika Napotnik, učenke II. razreda II. oddelka v Tapanju; Minka Vrežec in Stanko Grmek, učenca v Ribnjem pri Bledu; Milika Budja in Anika Osterc, učenki V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Otokar Burdych, učenec IV. razreda v Škofji Loki; Guzelj Slava, učenka v Rudolfovem; Vlad. Brezovnik, učenec V. razr. v Vojniku; Marica Rakovec, učenka IV. razreda v Kranju; Dobjida Josip, učenec II. b razreda v Ljubljani; Adelica Müller, učenka VII. razreda v Zagorju ob Savi; Režika Kolmanič in Tilčka Kosi, učenki V. razreda, II. oddelka pri Sv. Križu na Murskem polju; Anica in Stanka Pirc, učenki III. razreda v Borovnici; Vekoslav in Avguštin Repič, učenca v Rakovem pri Vitanju; Usar Franc, France Alojzij, Franc in Valentin, Korber Franc, Franc Korošec, Leskošek Franc, Dobnik Anton, Strnad Miha, Šiter Blaž, Klemenčič Franc, Bolko Janez, Kodre Janez, Švajger Marija, Pader Helena in Antonija, Strojanšek Lucija, učenci in učenke II. razreda v Letušu.